

B.A. (SEM/CR) CBCS Part-II Semester-IV Supplementary Examination: March/April-2023

Political Science (Optional) Paper-V

POLO5: Local Self Government in Maharashtra

Day and Date: Thursday, 06/07/2023

Total Marks: 60

Time: 3.00 PM To 5.00 PM

Instructions:

1. All Questions are Compulsory.
2. All Questions carry equal marks.
3. Figures to the right indicate full marks

Q.1. Choose the Correct alternatives from the following.

15

- 1 In Maharashtra, a three-tier panchayat system was established on the recommendation of which committee?
 - A. Balwantrao Mehta Committee
 - B. Vasantryao Naik Committee.
 - C. L N Bogilwar Committee
 - D. P B Patil Committee
- 2 Who appoints Gram Sevak?
 - A. Collector
 - B. Sarpanch
 - C. Block Development Officer
 - D. Chief Executive Officer of the Zilla Parishad
- 3 Who Said that "Gram Sabha is the Lok Sabha of the village"?
 - A. S.M. Joshi
 - B. Mahatma Gandhi
 - C. Vinoba Bhave
 - D. Yashwantrao Chavan
- 4 Who has the authority to give final approval to the annual budget of the Panchayat Samiti?
 - A. Block Development Officer
 - B. Tehsildar
 - C. Zilla Parishad
 - D. Divisional Commissioner
- 5 Who is the Chairman of Taluka Sports Committee?
 - A. Panchayat Samiti Chairman
 - B. Panchayat Samiti Deputy Chairman
 - C. Tehsildar
 - D. Group Development Officer
- 6 Which of the following did the work of accelerating urban local government in India?
 - A. Lord Mayo
 - B. Lord Curzon
 - C. Lord Chelmsford
 - D. All of the above
- 7 What is the term of office of the Mayor and Deputy Mayor?
 - A. Two and a half years
 - B. Three years
 - C. Five years
 - D. Two years
- 8 The total number of members in the transport committee.
 - A. 15
 - B. 20
 - C. 18
 - D. 13
- 9 Who chooses the Mayor ?
 - A. State Government
 - B. Governor
 - C. Chief Secretary of State
 - D. Elected members of the corporation
- 10 What is the term of office of the Municipal Council?
 - A. 5 year
 - B. 4 year
 - C. 6 year
 - D. 2.5 year

- 11 One of the following introduced the 73rd Amendment Bill in Parliament in 1991 to give Constitutional status to Panchayat State Institutions.
A. Dr. Manmohan Singh B. Sharad Pawar C. Atal Bihari Vajpayee D. P. V Narasimha Rao
- 12 In which article of the Indian Constitution is the provision of Panchayat Raj Sanstha made?
A. 245 B. 243 C. 280 D.248
- 13 Which of the following sets up the State Finance Commission by amending the Constitution of India?
A. Governor B. Chief Minister C. Prime Minister D. Chief Secretary of State
- 14 ----- Constitution amendment established the Metropolitan Planning Committee.
A. 42nd b. 74th c. 62nd d. 73rd
- 15 is age to contest elections of rural and urban local bodies.
A. 25 Years B. 18 Years C. 21 Years D. 30 Years

Q.2. Write short Notes (Three out of Four) .

15

- 1 Gramsachiv / Gramsevak
- 2 Bolck Development Officer Functions and Powers
- 3 Functions of the Municipal Council
- 4 District Planning Committee

Q.3. Write short Answers (Three out of Four) .

15

- 1 Explain the powers and functions of Sarpanch.
- 2 State the powers and functions of the Municipal Commissioner.
- 3 Explain the provisions of the 74th Amendment.
- 4 Explain the challenges facing urban local self government and suggest solutions.

Q.4.. Answer the following question on broad. (One out of two).

15

- 1 Explain the structure, functions and powers of a Municipal Corporation in Maharashtra.
- 2 Explain the provisions / features and significance of the 73rd Amendment.

मराठी रूपांतर

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 महाराष्ट्र मध्ये कोणत्या समितीच्या शिफारशीनुसार त्रिस्तरीय पंचायतराज व्यवस्था स्थापन करण्यात आली?
अ. बलवंतराव मेहता समिती ब. वसंतराव नाईक समिती
क. एल एन बोगिलवार समिती ड. पी.बी पाटिल समिती
- 2 ग्रामसेवकाची नेमणूक कोण करतो?
अ. जिल्हाधिकारी ब. सरपंच क. गटविकास अधिकारी ड. जिल्हा परिषदेचा मुख्य कार्यकारी अधिकारी
- 3 ग्रामसभा म्हणजे गावची लोकसभा असे कोणी म्हटले?
अ. एस.एम. जोशी ब. महात्मा गांधी क. विनोबा भावे ड. यशवंतराव चव्हाण

- 4 पंचायत समितीच्या वार्षिक अंदाजपत्रकाला अंतिम मंजूरी देण्याचा अधिकार कोणाला असतो?
अ. गटविकास अधिकारी ब. तहसीलदार क. जिल्हा परिषद ड. विभागीय आयुक्त
- 5 तालुका क्रीडा समितीचे अध्यक्ष कोण असतात?
अ. पंचायत समिती सभापती ब. पंचायत समिती उपसभापती क. तहसीलदार ड. गट विकास अधिकारी
- 6 भारतातील नागरी स्थानिक शासनाला गती देण्याचे काम खालीलपैकी कोणी केले?
अ. लॉर्ड मेयो ब. लॉर्ड कर्जन क. लॉर्ड चेम्सफोर्ड ड. वरील सर्व
- 7 महापौर व उपमहापौर यांचा कार्यकाल किती वर्षांचा असतो?
अ. अडीच वर्ष ब. तीन वर्ष क. पाच वर्ष ड. दोन वर्ष
- 8 परिवहन समितीमध्ये एकूण किती सदस्य असतात ?
अ. १५ ब. २० क. १८ ड. १३
- 9 महापौर यांची निवड कोणाकडून होते?
अ. राज्य शासन ब. राज्यपाल क. राज्याचे मुख्य सचिव ड. महानगरपालिकेचे निर्वाचित सदस्य
- 10 नगरपरिषदेचा कार्यकाल किती वर्षांचा असतो ?
अ. ५ ब. ४ क. ६ ड. २
- 11 खालीलपैकी कोणी 1991 साली पंचायत राज्य संस्थांना घटनात्मक दर्जा मिळवून देण्यासाठी ७३ वे घटना दुरुस्ती विधेयक संसदेत मांडले?
अ. डॉ. मनमोहन सिंग ब. शरद पवार क. अटल बिहारी वाजपेयी ड. पी व्ही नरसिंहराव
- 12 भारतीय संविधानाच्या कोणत्या कलमामध्ये पंचायतराज संस्थेची तरतूद केली आहे?
अ. २४५ ब. २४३ क. २८० ड. २४८
- 13 भारतीय राज्यघटनेच्या घटना दुरुस्तीने खालीलपैकी कोण राज्य वित्त आयोगाची स्थापना करतो?
अ. राज्यपाल ब. मुख्यमंत्री क. पंतप्रधान ड. राज्याचे मुख्य सचिव
- 14 ----- घटना दुरुस्तीने महानगर नियोजन समितीची स्थापना झाली.
अ. 42 व्या ब. 74 व्या क. ६२ व्या ड. ७३ व्या
- 15 ग्रामीण व नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणूक लढविण्यासाठी -----वय पूर्ण असले पाहिजे.
अ. 25 वर्षे ब. 18 वर्षे क. 21 वर्षे ड. 30 वर्षे

Q.2.टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 ग्रामसचिव / ग्रामसेवक
- 2 गटविकास अधिकारी कार्य व अधिकार
- 3 नगर परिषदेची कार्ये
- 4 जिल्हा नियोजन समिती

Q.3.थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 सरपंचाचे अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.
- 2 महानगरपालिकेच्या आयुक्तांचे अधिकार व कार्य सांगा.
- 3 ७४ व्या घटनादुरुस्तीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.
- 4 नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्था समोरील आव्हाने सांगून त्यावरील उपाय सुचवा.

Q.4.सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 महाराष्ट्रातील महानगरपालिकेची रचना, कार्ये व अधिकार स्पष्ट करा.
- 2 73 व्या घटनादुरुस्तीच्या तरतुदी / वैशिष्ट्ये व महत्व स्पष्ट करा.

B.A. (SEM/CR) CBCS Part-II Semester-IV Supplementary Examination: March/April-2023

Political Science (Optional) Paper-V
POLO5: Local Self Government in Maharashtra

Day and Date: Thursday, 06/07/2023

Total Marks: 60

Time: 3.00 PM To 5.00 PM

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

1 महाराष्ट्र मध्ये कोणत्या समितीच्या शिफारशीनुसार त्रिस्तरीय पंचायतराज व्यवस्था स्थापन करण्यात आली?

अ. बलवंतराव मेहता समिती ब. वसंतराव नाईक समिती

क. एल.एन. बोगिलवार समिती ड. पी.बी. पाटिल समिती

Option 2

2 ग्रामसेवकाची नेमणूक कोण करतो?

अ. जिल्हाधिकारी ब. सरपंच क. गटविकास अधिकारी ड. जिल्हा परिषदेचा मुख्य कार्यकारी अधिकारी

Option 4

3 ग्रामसभा म्हणजे गावची लोकसभा असे कोणी म्हटले?

अ. एस.एम. जोशी ब. महात्मा गांधी क. विनोबा भावे ड. यशवंतराव चव्हाण

Option 1

4 पंचायत समितीच्या वार्षिक अंदाजपत्रकाला अंतिम मंजूरी देण्याचा अधिकार कोणाला असतो?

अ. गटविकास अधिकारी ब. तहसीलदार क. जिल्हा परिषद ड. विभागीय आयुक्त

Option 3

5 तालुका क्रीडा समितीचे अध्यक्ष कोण असतात?

अ. पंचायत समिती सभापती ब. पंचायत समिती उपसभापती क. तहसीलदार ड. गट विकास अधिकारी

Option 3

6 भारतातील नागरी स्थानिक शासनाला गती देण्याचे काम खालीलपैकी कोणी केले?

अ. लॉर्ड मेयो ब. लॉर्ड कर्जन क. लॉर्ड चेम्सफोर्ड ड. वरील सर्व

Option 1

7 महापौर व उपमहापौर यांचा कार्यकाल किती वर्षांचा असतो?

अ. अडीच वर्ष ब. तीन वर्ष क. पाच वर्षे ड. दोन वर्ष

Option 1

8 परिवहन समितीमध्ये एकूण किती सदस्य असतात ?

अ. १५ ब. २० क. १८ ड. १३

Option 4

9 महापौर यांची निवड कोणाकडून होते?

अ. राज्य शासन ब. राज्यपाल क. राज्याचे मुख्य सचिव ड. महानगरपालिकेचे निर्वाचित सदस्य

Option 4

10 नगरपरिषदेचा कार्यकाल किती वर्षांचा असतो ?

अ. ५ ब. ४ क. ६ ड. २

Option 1

11 खालीलपैकी कोणी 1991 साली पंचायत राज्य संस्थांना घटनात्मक दर्जा मिळवून देण्यासाठी ७३ वे घटना दुरुस्ती विधेयक संसदेत मांडले?

अ. डॉ. मनमोहन सिंग ब. शरद पवार क. अटल बिहारी वाजपेयी ड. पी व्ही नरसिंहराव

Option 4

12 भारतीय संविधानाच्या कोणत्या कलमामध्ये पंचायतराज संस्थेची तरतूद केली आहे?

अ. २४५ ब. २४३ क. २८० ड. २४८

Option 2

13 भारतीय राज्यघटनेच्या घटना दुरुस्तीने खालीलपैकी कोण राज्य वित्त आयोगाची स्थापना करतो?

अ.राज्यपाल ब. मुख्यमंत्री क. पंतप्रधान ड.राज्याचे मुख्य सचिव

Option 1

14 ----- घटना दुरुस्तीने महानगर नियोजन समितीची स्थापना झाली.

अ. 42 व्या ब. 74 व्या क. ६२ व्या ड. ७३ व्या

Option 2

15 ग्रामीण व नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणूक लढविण्यासाठी -----वय पूर्ण असले पाहिजे.

अ. 25 वर्षे ब. 18 वर्षे क. 21 वर्षे ड. 30 वर्षे

Option 3

Q.2.टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

1 ग्रामसचिव / ग्रामसेवक

Ans:

2 गटविकास अधिकारी कार्य व अधिकार

Ans:

3 नगर परिषदेची कार्ये

Ans:

4 जिल्हा नियोजन समिती

Ans:

Q.3.थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

1 सरपंचाचे अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.

Ans:

2 महानगरपालिकेच्या आयुक्तांचे अधिकार व कार्य सांगा.

Ans:

3 ७४ व्या घटनादुरुस्तीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

Ans:

4 नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्था समोरील आव्हाने सांगून त्यावरील उपाय सुचवा.

Ans:

Q.4.सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

1 महाराष्ट्रातील महानगरपालिकेची रचना, कार्ये व अधिकार स्पष्ट करा.

Ans:

2 73 व्या घटनादुरुस्तीच्या तरतुदी / वैशिष्ट्ये व महत्व स्पष्ट करा.

Ans:
